

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

กลุ่มงานวิจัยและกำกับดูแล
กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๓

ส่วนที่ ๑ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง
หมวด ๑ การจัดระเบียบราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี
หมวด ๒ การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหรือทบวง
หมวด ๓ การจัดระเบียบราชการในทบวงซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง
หมวด ๔ การจัดระเบียบราชการในกรม
หมวด ๕ การปฏิบัติราชการแทน
หมวด ๖ การรักษาราชการแทน
หมวด ๗ การบริหารราชการในต่างประเทศ

ส่วนที่ ๒ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค
หมวด ๑ จังหวัด
หมวด ๒ อำเภอ

ส่วนที่ ๓ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

บทเฉพาะกาล

๑. ความหมายของการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หมายถึง การจัดระเบียบในการปกครองประเทศ โดยมีการจัดโครงสร้างหน่วยงานราชการและองค์กรของรัฐ รวมถึงการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้หน่วยงานสามารถบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการให้บริการหรือสนองความต้องการของประชาชนได้

๒. หลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศ

๒.๑ หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization)

หมายถึง หลักการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินโดยรวมอำนาจการปกครองไว้ที่หน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ และเป็นผู้ดำเนินการปกครองรวมถึงจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ

ลักษณะสำคัญของหลักการรวมอำนาจปกครอง ได้แก่

- (๑) มีการรวมอำนาจในการบังคับบัญชาหน่วยการปกครองต่าง ๆ ไว้ที่ส่วนกลาง
- (๒) มีการรวมอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการไว้ที่ส่วนกลาง หรือสงวนอำนาจอนุมัติ ระวัง รับ แก้ไข หรือเพิกถอนการกระทำต่าง ๆ ไว้ที่หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง
- (๓) การบังคับบัญชาเป็นไปตามลำดับชั้น การบริหารงานบุคคลขึ้นอยู่กับส่วนกลาง เช่น การบังคับบัญชา การสรรหา การบรรจุ การแต่งตั้ง

๒.๒ หลักการแบ่งอำนาจปกครอง (Deconcentralization)

หมายถึง การที่หน่วยบริหารราชการส่วนกลางได้แบ่งอำนาจในการวินิจฉัยและสั่งการบางส่วนให้แก่ข้าราชการในเขตการปกครองส่วนภูมิภาค โดยสามารถใช้ดุลพินิจ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาได้ภายใต้นโยบายของรัฐ แต่อำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้ง ถอดถอน และบังคับบัญชาข้าราชการดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับหน่วยบริหารราชการส่วนกลางเท่านั้น ราชการส่วนกลางยังคงมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำวินิจฉัยสั่งการของส่วนภูมิภาคได้

ลักษณะสำคัญของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง ได้แก่

- (๑) เป็นการบริหารราชการโดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลางไปประจำในเขตการปกครองส่วนภูมิภาค
- (๒) ราชการส่วนกลางเป็นผู้อนุมัติ ควบคุมงบประมาณที่ใช้ในการบริหารราชการ
- (๓) ราชการส่วนภูมิภาคได้รับมอบอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการบางประการเท่านั้น ราชการส่วนกลางยังคงมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำวินิจฉัยสั่งการของส่วนภูมิภาคได้

๒.๓ หลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization)

หมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่มีใช้ส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีอิสระตามความเหมาะสม สามารถกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายได้ ซึ่งมีการมอบอำนาจการปกครองให้ทั้งในด้านการเมืองและด้านการบริหาร

ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครอง ได้แก่

(๑) จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย มีการแยกหน่วยการปกครองเป็นนิติบุคคลต่างหากจากราชการส่วนกลาง โดยมีอิสระในการบริหารงาน มีทรัพย์สินและงบประมาณเป็นของตนเอง สามารถกำหนดนโยบาย จัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ได้

(๒) ผู้บริหารและสภาท้องถิ่นทั้งหมดมีที่มาจากการเลือกตั้ง โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

(๓) มีอิสระในการดำเนินงานตามกฎหมาย ราชการส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแล ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย

๓. การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๓

เหตุผลในการประกาศใช้

- (๑) เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ให้ชัดเจน มิให้เกิดความซ้ำซ้อน
- (๒) เพื่อให้การบริหารงานในระดับกระทรวงเป็นอันหนึ่งอันเดียว สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนดได้ และเพิ่มบทบาทบัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนให้ชัดเจน ไม่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติราชการ
- (๓) เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดในการควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของข้าราชการในจังหวัดให้มีความเหมาะสม

มาตรา ๔ กำหนดว่า **ให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน** ดังนี้

- (๑) ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง
- (๒) ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- (๓) ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๖ **ให้นายกรัฐมนตรี**รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๓.๑ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง

การบริหารราชการส่วนกลางใช้หลักการรวมอำนาจการปกครอง (Centralization) ในการบริหารราชการ รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารประเทศ รวมทั้งมีอำนาจในการจัดการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ โดยหน่วยงานราชการ อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ต้องนำนโยบายไปปฏิบัติ

มาตรา ๗ กำหนดว่า **ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง** ดังนี้

- (๑) สำนักนายกรัฐมนตรี (มีฐานะเป็นกระทรวง)
 - (๒) กระทรวง หรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง
 - (๓) ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง
 - (๔) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง
- ส่วนราชการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) มีฐานะเป็นนิติบุคคล

สำนักนายกรัฐมนตรี มีส่วนราชการในสังกัด จำนวน ๑๔ ส่วนราชการ แบ่งได้ดังนี้

ส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้แก่

- (๑) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๒) กรมประชาสัมพันธ์
- (๓) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ได้แก่

- (๔) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (๕) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- (๖) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- (๗) สำนักงบประมาณ
- (๘) สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
- (๙) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- (๑๐) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- (๑๑) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๑๒) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- (๑๓) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- (๑๔) สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

นอกจากสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวงแล้ว ตามกฎหมายยังกำหนดให้มีกระทรวงอีกจำนวน ๑๙ กระทรวง ได้แก่

- (๑) กระทรวงกลาโหม
- (๒) กระทรวงการคลัง
- (๓) กระทรวงการต่างประเทศ
- (๔) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- (๕) กระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์
- (๖) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๗) กระทรวงคมนาคม
- (๘) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- (๙) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๑๐) กระทรวงพลังงาน

- (๑๑) กระทรวงพาณิชย์
 - (๑๒) กระทรวงมหาดไทย
 - (๑๓) กระทรวงยุติธรรม
 - (๑๔) กระทรวงแรงงาน
 - (๑๕) กระทรวงวัฒนธรรม
 - (๑๖) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - (๑๗) กระทรวงศึกษาธิการ
 - (๑๘) กระทรวงสาธารณสุข
 - (๑๙) กระทรวงอุตสาหกรรม
- ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

ตัวอย่างตราประจำกระทรวงต่าง ๆ

กระทรวงกลาโหม

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงแรงงาน

ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
 - (๒) สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 - (๓) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
 - (๔) สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
 - (๕) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - (๖) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
 - (๗) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- ส่วนราชการตาม (๑)-(๗) มีฐานะเป็นกรม อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี
ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายในกิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมืองและราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย

ส่วนราชการของกระทรวงมหาดไทย

- (๑) สำนักงานรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (๓) กรมการปกครอง
- (๔) กรมการพัฒนาชุมชน
- (๕) กรมที่ดิน
- (๖) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๗) กรมโยธาธิการและผังเมือง
- (๘) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

การจัดกลุ่มภารกิจของกระทรวงมหาดไทย

- (๑) กลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน
 - (๒) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจด้านดังกล่าว
 - (๓) กลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาบ้านเมือง
- ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และข้อ ๑๔ แห่งกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๑๑ กำหนดว่า **นายกรัฐมนตรี**ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) กำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อการนี้จะสั่งให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่ควบคุมราชการส่วนท้องถิ่น ชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีจำเป็นจะยับยั้งการปฏิบัติราชการใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรีก็ได้และมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับการบริหารราชการของกระทรวงหรือทบวงหนึ่ง หรือหลายกระทรวงหรือทบวง

(๓) บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(๔) สั่งให้ข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งมาปฏิบัติราชการสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิม ให้ได้รับเงินเดือนในสำนักนายกรัฐมนตรีในระดับ และขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม

(๕) แต่งตั้งข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งไปดำรงตำแหน่งของอีกกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง โดยให้ได้รับเงินเดือนจากกระทรวง ทบวง กรมเดิมในกรณีเช่นว่านี้ให้ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งมีฐานะเสมือนเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งตนมาดำรงตำแหน่งนั้นทุกประการ แต่ถ้าเป็นการแต่งตั้งข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

(๖) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ และกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

(๗) แต่งตั้งข้าราชการการเมืองให้ปฏิบัติราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(๘) วางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๙) ดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย

ระเบียบตาม (๘) เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ใช้บังคับได้

การปฏิบัติราชการแทน

การปฏิบัติราชการแทน หมายถึง การที่ผู้มีอำนาจในการบริหารราชการมอบอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นให้แก่ผู้มีอำนาจชั้นรองเพื่อปฏิบัติราชการแทนโดยที่ผู้มอบอำนาจยังคงดำรงตำแหน่งและยังปฏิบัติหน้าที่อยู่

หลักในการปฏิบัติราชการแทนมีดังนี้

(๑) เป็นอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

(๒) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้

(๓) การมอบอำนาจต้องทำเป็นหนังสือ

(๔) ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้นและจะมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้ (เว้นแต่กรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งกฎหมายกำหนดว่าผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบ อำนาจต่อไปอีกได้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค)

(๕) ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่ต้องกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และมีอำนาจแนะนำแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

การรักษาราชการแทน

การรักษาราชการแทน หมายถึง กรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งไม่อาจปฏิบัติราชการได้ และมีผู้รักษาราชการแทน เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความต่อเนื่อง

หลักในการรักษาราชการแทนมีดังนี้

- (๑) เป็นกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนั้น หรือมีผู้ดำรงตำแหน่งนั้นแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้
- (๒) ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ที่ตนแทนทุกประการ
- (๓) กรณีรักษาราชการแทนเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดยเฉพาะ

๓.๒ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

การบริหารราชการส่วนภูมิภาคใช้หลักการแบ่งอำนาจการปกครอง (Deconcentralization) ในการบริหารราชการ

มาตรา ๕๑ กำหนดว่า ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้

(๑) จังหวัด

(๒) อำเภอ

จังหวัด ตั้งขึ้นจากการรวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในจังหวัดหนึ่ง มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติภารกิจให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาค ในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ

ตราประจำจังหวัดเชียงราย

ตราประจำจังหวัดนครพนม

ตราประจำจังหวัดกำแพงเพชร

ตราประจำจังหวัดตราด

ตราประจำจังหวัดกาญจนบุรี

ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- (๑) บริหารราชการตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และตามแผนพัฒนาจังหวัด
- (๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล
- (๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ตรวจราชการกระทรวงในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรีหรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี
- (๔) กำกับดูแลการปฏิบัติราชการอันมิใช่ราชการส่วนภูมิภาคของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น ยกเว้นข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและข้าราชการครู ให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี หรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราวแล้วรายงานกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง
- (๕) ประสานงานและร่วมมือกับข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและข้าราชการครู ผู้ตรวจราชการ และหัวหน้าส่วนราชการในระดับเขตหรือภาค ในการพัฒนาจังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ
- (๖) เสนอบประมาณต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หรือเสนอขอจัดตั้งงบประมาณต่อสำนักงบประมาณ ตามมาตรา ๕๒ วรรคสาม และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

(๗) กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย

(๘) กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อ รัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

(๙) บรรจุ แต่งตั้ง ให้บำเหน็จ และลงโทษข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดตามกฎหมาย และตามที่ ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีมอบหมาย

รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ช่วยผู้ว่าราชการ จังหวัด สังกัดกระทรวงมหาดไทย ตามมาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

อำเภอ คือ หน่วยการบริหารราชการรองจากจังหวัด ในอำเภอหนึ่ง มีนายอำเภอคนหนึ่ง เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย

นายอำเภอ มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถ้ากฎหมายใดมิได้บัญญัติว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องรักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นด้วย

(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้มีหน้าที่ตรวจการอื่น ซึ่งคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(๔) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓.๒ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๖๙ กำหนดว่า ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนในการปกครองท้องถิ่น ให้จัดระเบียบการปกครองเป็น ราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๗๐ กำหนดว่า ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- (๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (๒) เทศบาล
- (๓) สุขาภิบาล
- (๔) ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ใช้หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการบริหารราชการ เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสาธารณะต่าง ๆ ของท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยมีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ๒ รูปแบบ ได้แก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
รูปแบบทั่วไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

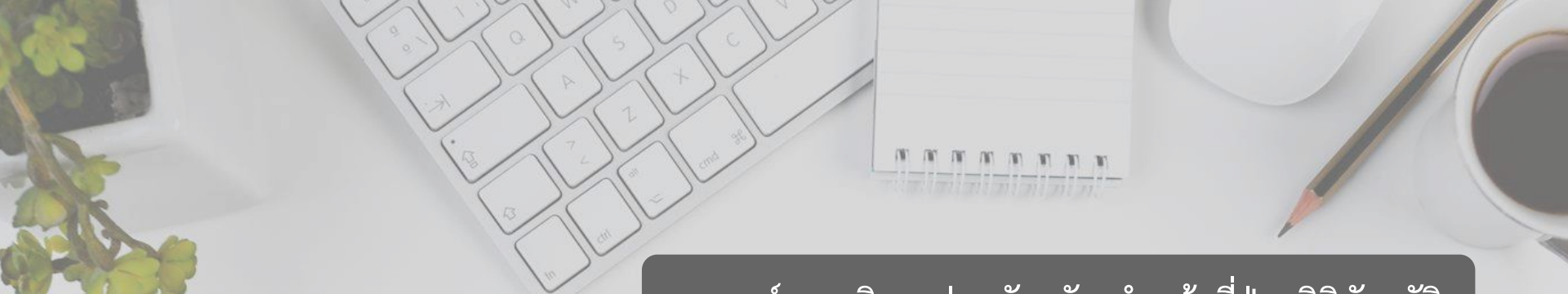
เทศบาล

องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
รูปแบบพิเศษ

กรุงเทพมหานคร

เมืองพัทยา

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร

จัดตั้งขึ้นเพื่อบริหารกิจการในเขตจังหวัด และส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย เช่น การจัดทำระบบสาธารณสุขปโภคที่เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถกระทำได้ โดยต้องดำเนินการจัดบริการสาธารณสุขให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ เขตจังหวัด ปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน ๗๖ แห่ง

เทศบาล คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นชุมชน แบ่งเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในท้องถิ่นหรือรายได้ของท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย เช่น จัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยเขตของเทศบาลเป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

องค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย เช่น จัดทำบริการสาธารณะที่จำเป็นให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด

กรุงเทพมหานคร

สภากรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร คือ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นองค์การบริหารราชการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานคร ตามกฎหมาย เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การขนส่ง การสาธารณสุขปโภค การสังคมสงเคราะห์

การบริหารกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง

เมืองพญา

สภาเมืองพญา

นายกเมืองพญา

เมืองพญา

คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอาณาเขตตามเขตเมืองพญา ตั้งอยู่ในเขต อ.บางละมุง จ.ชลบุรี มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ในเขตเมืองพญา เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การจัดการจราจร การวางผังเมืองและควบคุมการก่อสร้าง การส่งเสริมการท่องเที่ยว

การบริหารเมืองพญา ประกอบด้วย สภาเมืองพญา และนายกเมืองพญา ซึ่งมีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน

การจัดระเบียบการปกครององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เช่น

- (๑) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐
 - (๒) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖
 - (๓) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
 - (๔) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘
 - (๕) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒
- (มาตรา ๗๑)

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๗ (๗) กำหนดว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่กำกับดูแลราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย และมาตรา ๖๕ (๔) กำหนดว่า นายอำเภอ มีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย

๔. คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือ (ก.พ.ร.) มีอำนาจหน้าที่หลายประการ เช่น

- (๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการ
- (๒) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีได้อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร
- (๓) ดำเนินการให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจแก่ส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- (๔) ติดตาม ประเมินผล และแนะนำเพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ
- (๕) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกาและกฎที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

(มาตรา ๗๑/๑๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔)

๕. การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๓/๑ และมาตรา ๗๑/๑๐ (๕) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา ๔ กำหนดว่า ในพระราชกฤษฎีกานี้

“ส่วนราชการ” หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร แต่ไม่รวมถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา

“ข้าราชการ” หมายความว่า รวมถึงพนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการ

มาตรา ๖ กำหนดว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- (๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- (๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ